

STORTINGET

Innst. 174 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 47 S (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2025 under Nærings- og fiskeridepartementet og Forsvarsdepartementet (nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen)

Til Stortinget

Sammendrag

Nærings- og fiskeridepartementet ber i proposisjonen om Stortingets samtykke til å anskaffe et nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen fra Space Norway AS. Anskaffelsen vil ha en styringsramme (P50) på 2 515 mill. kroner og en kostnadsramme (P85) på 2 835 mill. kroner (alle tall i 2025-kroner inkl. mva.). Av dette bevilges 454 mill. kroner i statsbudsjettet for 2025.

Bakgrunn

Departementet viser til at det nåværende sjøfibersambandet til Svalbard ble tatt i bruk i 2004 og består av to kabler mellom Svalbard og fastlandet. Kablene er lagt fra Harstad via Andøya til Longyearbyen. Sjøfibersambandet ble i sin tid etablert primært for å øke overføringskapasiteten for satellittdata lest ned ved Svalbard Satellittstasjon, som er en del av Kongsberg Satellite Services AS (KSAT). Etableringen skjedde i regi av Norsk Romsenter Eiendom AS, som i 2014 skiftet navn til statsaksjeselskapet Space Norway AS (Space Norway).

I årene som har gått siden etableringen, har sjøfibersambandet blitt sentral infrastruktur ikke bare for KSAT, men for samfunnsdriften av Svalbard generelt. Space Norway har i dag tre grossistkunder som benytter

fiberforbindelsen: KSAT, Telenor Svalbard AS og Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. Dagens sjøfibersamband har en estimert teknisk levetid ut 2028. Utløp av teknisk levetid innebærer blant annet at leverandørens forpliktelse til teknisk støtte og tilgang på reservedeler opphører. Etter utløp av estimert teknisk levetid for dagens sjøfibersamband vil det i økende grad være risiko for feil og tjenestebortfall, og på et tidspunkt vil sambandet slutte å virke helt. Regjeringen viser til at det derfor er tidskritisk å få på plass en erstatning for dagens sjøfibersamband til Svalbard, før nåværende samband når estimert teknisk levetid.

Det finnes per i dag ikke sjøfibersamband til Jan Mayen, og det norske nærværet på øya kommuniserer via satellitt. Forsvaret, som er ansvarlig for driften av Samfunnet Jan Mayen, vurderer at dette ikke lenger er tilstrekkelig for å dekke sitt behov.

Space Norway har utviklet et konsept der nytt sjøfibersamband fra fastlandet til Svalbard etableres i felles prosjekt med tilsvarende samband til Jan Mayen. Felles utbygging til Jan Mayen og Svalbard innebærer en vesentlig tids- og kostnadsbesparelse sammenlignet med etablering hver for seg. Etablering av sjøfibersamband krever bruk av spesialiserte skip for bunnundersøkelser og kablegging. Dette er en tjeneste med svært begrenset global kapasitet. Dersom nytt samband skal kunne etableres før det eksisterende Svalbardsambandet når utløpet av estimert teknisk levetid, må bunnundersøkelser etter Space Norways vurdering komme i gang sommeren 2025. Space Norway har forhandlet frem en kontrakt med den amerikanske kabelleverandøren SubCom LLC (SubCom). I kontrakten forplikter SubCom seg til å gjennomføre etablering av sjøfibersamband, herunder bunnundersøkelser sommeren

2025, forutsatt at Space Norway forplikter seg økonomisk til prosjektet innen 31. mars 2025.

Rapport fra ekstern kvalitetssikring (KS2) ble avgitt 20. mars 2024. KS2 konkluderte med at det er økonomisk rasjonelt å legge sjøfibersamband til Jan Mayen og Svalbard i ett felles prosjekt. Pris- og valutajusterte tall fra kvalitetssikringen tilsier at prosjektet gis en styringsramme (P50) på 2 515 mill. kroner og en kostnadsramme (P85) på 2 835 mill. kroner. Basiskostnaden er 2 060 mill. kroner. Alle tall er oppgitt i 2025-kroner inkl. mva. Kvalitetssikringsteamet tilrådte videre endringer i prosjektets styringsstruktur, som er gjennomført.

Space Norway arbeidet opprinnelig med et konsept der selskapet skulle etablere sjøfibersamband som en kommersiell investering, der offentlige og private kunder skulle kjøpe tilgangstjenester på markedsmessige vilkår. Til tross for langvarige forhandlinger har Space Norway ikke lyktes med å oppnå tilstrekkelig kontraktsvolum med grossistkundene på Svalbard.

Regjeringen varslet i Meld. St. 26 (2023–2024) Svalbard at regjeringen vil arbeide for en robust fiberkabelforbindelse med god kapasitet til Svalbard. Space Norways prosjekt gjør det mulig å få etablert dette sambandet som et felles prosjekt med sambandet Forsvaret trenger til Jan Mayen, noe som gir en tids- og kostnadsbesparelse sammenliknet med etablering av to separate samband. Av hensyn til både samfunnsikkerhet og nasjonal sikkerhet er en høy grad av nasjonal kontroll påkrevd i tilknytning til eierskap, bygging og drift av sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen. Gjennomføring i regi av statsaksjeselskapet Space Norway er en måte å sikre tilstrekkelig nasjonal kontroll.

Siden det p.t. ikke er mulig å sikre tilstrekkelig finansiering fra langsiktige kundeavtaler som forutsatt i Space Norways opprinnelige konsept, har berørte departementer siden sommeren 2024 vurdert mulighetene for statlig finansiering av nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen. Ulike modeller har blitt vurdert, herunder muligheten for å gi en statsgaranti for den delen av sjøfibersambandet som går til Svalbard. Regjeringen har kommet til at den mest hensiktsmessige løsningen, også statsstøtterettslig, vil være at staten blir direkte eier av sjøfibersambandet, og at Space Norway er totalentreprenør for etableringen.

I proposisjonens kapittel 3 og 5 står det nærmere om anskaffelsen og oppfølgingen av den, og departementets vurdering fremgår av proposisjonens kapittel 4.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Nærings- og fiskeridepartementet angir i proposisjonen at anskaffelsen vil ha en styringsramme (P50) på 2 515 mill. kroner og en kostnadsramme (P85) på 2 835 mill. kroner. Av dette må 454 mill. kroner bevilges i

statsbudsjettet for 2025. Videre vil regjeringen legge opp til at bevilgningsforslag for gjenværende bevilgninger innenfor kostnadsrammen i 2026 og 2027 fremmes i de ordinære budsjettprosessene, basert på anslått bevilgningsbehov og oppdatert fremdrift.

Jan Mayen-delen av prosjektet vil inngå i langtidsplanen for forsvarssektoren. Utgiftene til sjøfibersambandet til Jan Mayen, halvparten av prosjektets totale kostnad, foreslås dekket innenfor Forsvarsdepartementets budsjett, gjennom en reduksjon av bevilgningen på kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens behandling

Komiteen sendte brev med spørsmål til næringsminister Cecilie Myrseth den 20. februar 2025. Brevet ble besvart den 26. februar 2025, og svarbrevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tobias Hangaard Linge, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Sveinung Stensland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, Jenny Klinge og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Prop. 47 S (2024–2025) om anskaffelse av nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen. Komiteen viser videre til at dagens sjøfibersamband til Svalbard har en teknisk levetid ut 2028. Sambandet er eid og driftet av det statseide foretaket Space Norway AS. Det eksisterer ikke sjøfibersamband til Jan Mayen per i dag, og dagens kommunikasjon foregår via satellitt.

Komiteen viser til at Space Norway AS primært har ønsket å anskaffe et nytt sjøfibersamband på kommersielt grunnlag. Selskapet har imidlertid ikke lyktes med å sikre nødvendig kontraktsvolum for å kunne gjennomføre investering uten statlig støtte.

Komiteen viser til at Space Norway AS har inngått en kontrakt med den amerikanske fiberleverandøren SubCom LLC, det samme selskapet som leverte da-

gens sjøfiberkabel i 2004, som en back-to-back-kontrakt. Staten vil dermed i siste instans bære risikoen for prosjektet. Berørte departementer vurderer at det er av sikkerhetspolitisk interesse å ha statlig kontroll over, og eierskap til, sjøfibersambandet. Komiteen viser til at Space Norway AS vil fungere som totalentreprenør for anskaffelsen, og at staten ved Nærings- og fiskeridepartementet vil overta eierskapet av sambandet umiddelbart ved overlevering fra SubCom LLC til Space Norway AS. Komiteen viser til de berørte departementers vurdering om at dette oppsettet vil imøtekomme behovet for statlig kontroll.

Komiteen viser til at bevilgningsvedtaket ikke kan utsettes til revidert nasjonalbudsjett for 2025. Dette begrunnes med at Space Norway AS må forplikte seg økonomisk til prosjektet innen 31. mars 2025, ettersom prosjektet må starte opp sommeren 2025 for å kunne ferdigstilles innen dagens sjøfibersambands tekniske levetid utløpet, i 2028.

Komiteen viser at anskaffelsen vil ha en styringsramme (P50) på 2 515 mill. kroner og en kostnadsramme (P85) på 2 835 mill. kroner. Av dette må 454 mill. kroner bevilges over statsbudsjettet for 2025. Komiteen

en viser videre til langtidsplanen for forsvarssektoren, hvor sjøfibersamband til Jan Mayen inngår. Jan Mayendelen av prosjektet utgjør halvparten av prosjektets totale kostnad, noe som medfører at 227 mill. kroner av årets bevilgning vil dekkes innenfor Forsvarsdepartementets budsjett.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Et utkast til denne innstillingen er forelagt utenriks- og forsvarskomiteen, som uttaler følgende:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til næringskomiteens utkast til innstilling vedrørende Prop. 47 S (2024–2025) Endringer i statsbudsjettet 2025 under Nærings- og fiskeridepartementet og Forsvarsdepartementet (nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen).

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 47 S (2024–2025), og har ingen ytterligere merknader.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
900	32	Nærings- og fiskeridepartementet (Ny) Nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen, <i>kan overføres,</i> bevilges med	454 000 000
1760	45	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold (Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres,</i> reduseres med	227 000 000

Fullmakt

II

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 32 Nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen kan inngå avtale med Space Norway AS om etablering av nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen, innenfor en kostnadsramme på 2 835 mill. kroner. Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår. Samlede utbetalinger og gjenstående forpliktelser skal til enhver tid holdes innenfor den vedtatte kostnadsrammen for prosjektet. Kostnadsrammen er i prisnivå per 1. februar 2025. Nærings- og fiskeridepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammen i senere år.

III

Nærings- og fiskeridepartementet gis fullmakt til å gjøre utbetalinger ut over bevilgningen for 2025, innenfor kostnadsrammen på 2 835 mill. kroner.

Oslo, i næringskomiteen, den 20. mars 2025

Erling Sande

leder

Tobias Hangaard Linge

ordfører

**DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT**

Næringsministeren

Næringskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref
2025/557

Vår ref
25/1304-

Dato
26. februar 2025

Spørsmål fra næringskomiteen til Prop. 47 S (2024-2025) Endringer i statsbudsjettet 2025 (nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen)

Jeg viser til brev av 20. februar 2025 fra komitéleder Erling Sande, med spørsmål til Prop. 47 S (2024-2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 (nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen)*. Mine svar på de enkelte spørsmålene følger under:

Spørsmål 1: *Hvorfor kommer denne saken så sent, når man har visst siden 2004 at fiberkabelen har begrenset levetid til 2028? Komiteen ber om en redegjørelse for hvorfor dette ikke har vært fremmet i en ordinær budsjettprosess.*

Svar: Eksisterende sjøfibersamband til Svalbard eies og driftes av Space Norway AS. Sambandet ble etablert i 2004 av Norsk Romsenter Eiendom AS,¹ som var eid av den daværende stiftelsen Norsk Romsenter.² Sjøfibersambandet ble etablert på initiativ fra stiftelsen Norsk Romsenter, for å sikre effektiv overføring av satellittdata lest ned ved Svalbard Satellittstasjon. Etableringen ble finansiert gjennom forskuddsbetalinger fra kundene til Svalbard Satellittstasjon, som senere ble avregnet mot data levert gjennom sjøfibersambandet. Staten bidro ikke med finansiering av etableringen, og var ikke en del av finansieringsbeslutningen. Staten har heller ikke bidratt finansielt til driften av sambandet.

Ettersom det, slik komiteen påpeker, lenge har vært kjent at dagens sjøfibersamband trenger en erstatting, har Space Norway AS i noen år arbeidet med å utvikle konsept for fremtidens kommunikasjonsløsning til Svalbard. Nærings- og fiskeridepartementet har som eier av selskapet blitt holdt orientert om dette arbeidet. Utgangspunktet for Space Norway var at nytt

¹ Norsk Romsenter Eiendom AS skiftet i 2014 navn til Space Norway AS.

² Stiftelsen Norsk Romsenter ble fra og med 1. januar 2004 omdannet til forvaltningsorganet Norsk Romsenter. Sjøfibersambandet til Svalbard var da allerede etablert.

samband skulle etableres på markedsmessig grunnlag. Forutsetningen for en slik løsning ville ha vært at grossistkundene på Svalbard (Telenor Svalbard AS, Kongsberg Satellite Services AS og Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør) inngikk langsiktige avtaler med Space Norway, som sikret nødvendige inntekter gjennom sambandets levetid. På grunnlag av slike avtaler ville Space Norway ha fremmet forslag til staten som eier om egenkapitaltilførsel på markedsmessige vilkår.

Space Norway varslet våren 2024 Nærings- og fiskeridepartementet om at de ikke hadde lyktes i å fremforhandle nødvendig kontraktsvolum med grossistkundene på Svalbard, og at etablering av nytt samband ville kreve statlig finansiering. Berørte departementer vurderte sommeren og høsten 2024 mulige løsninger for hvordan staten kan bidra finansielt til etablering av nytt sjøfibersamband til Svalbard, herunder rettslige rammer for et slikt bidrag. Space Norway fremmet i desember 2024 en anmodning til Nærings- og fiskeridepartementet om en statsgaranti og egenkapital for etablering av nytt sjøfibersamband til Svalbard og Jan Mayen. Etter en helhetlig vurdering har regjeringen kommet til at den beste løsningen vil være forslaget som beskrives i Prop. 47 S (2024-2025).

Sjøfibersambandet til Svalbard har så langt ikke vært finansiert gjennom statlige utgiftsbevilgninger, og opprinnelig plan var at dette prinsippet skulle videreføres for det fremtidige sambandet. Da det våren 2024 ble klart at sambandet ikke kunne finansieres markedsmessig på grunnlag av langsiktige kundekontrakter, var det ikke mulig å få utviklet og kvalitetssikret en alternativ finansieringsløsning i tide til statsbudsjettet for 2025. Behovet for å gjennomføre bunnundersøkelser sommeren 2025 gjør at finansieringsbeslutning ikke kan utsettes verken til revidert nasjonalbudsjett 2025 eller til statsbudsjettet for 2026. Eneste alternativ var derfor å fremme bevilgningsforslag gjennom en egen proposisjon.

Spørsmål 2: *Hvorfor har ikke departementet lyktes med å sikre tilstrekkelige kundeavtaler på Svalbard tidligere, når dette har vært avgjørende for finansieringsmodellen?*

Svar: Det er ikke Nærings- og fiskeridepartementet som har forhandlet med grossistkundene på Svalbard, men Space Norway. Forhandlingene har foregått på markedsmessige vilkår. Departementet har ingen mulighet til å pålegge grossistkundene på Svalbard å inngå avtale med Space Norway.

Spørsmål 3: *Mener ekstern kvalitetssikrer at prosjektet er tilstrekkelig modent for gjennomføring? Hva er de viktigste fallgruvene kvalitetssikrer har identifisert, og hvilke risikoreduserende tiltak gjennomføres?*

Svar: Ekstern kvalitetssikring ble gjennomført av konsulentselskapene Oslo Economics, Systra, og Promis, som avleverte rapport 20. mars 2024. Rapporten påpekte mangler i styringsdokumentasjonen og kom med anbefalinger både til Space Norway og departementene for å få et bedre styringsgrunnlag for prosjektet i gjennomføringsfasen. Space Norway og berørte departementer har fulgt opp anbefalingene videre, og prosjektet er etter min vurdering nå modent for gjennomføring. De viktigste fallgruvene som ble påpekt av

ekstern kvalitetssikrer er knyttet til manglende oppfølging av underleverandører og til manglende prosedyrer for bruk av usikkerhetsavsetningen. Det er fremforhandlet avtale mellom Space Norway og Nærings- og fiskeridepartementet som innebærer at departementet skal motta løpende statusrapportering om prosjektet, samt at eventuelle endringer over en viss størrelse forelegges departementet. Det vil opprettes en styringsgruppe ledet av Nærings- og fiskeridepartementet, som skal legge til rette for en helhetlig oppfølging av prosjektet.

Med hilsen

Cecilie Terese Myrseth

